

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΡΑΚΗΣ

DEMOCRITUS
UNIVERSITY
OF THRACE

Θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης του Καταδυτικού Τουρισμού στην Ελλάδα

Μαρία Ντίνα, Υποψήφια Διδάκτορας ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ

Ορισμός του Καταδυτικού Τουρισμού

Ο καταδυτικός τουρισμός ορίζεται ως μια ειδική μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει υποβρύχια περιήγηση σε υδάτινες περιοχές, όπως η αυτόνομη ή καθοδηγούμενη κατάδυση με αναπνευστικές συσκευές, η ελεύθερη κατάδυση, το snorkeling {περιήγηση με μάσκα και αναπνευστήρα}, καθώς και η παρατήρηση του βυθού με ειδικά σκάφη όπως τα glass bottom boats (Κυριακάκης, 2017)}

Ο Καταδυτικός Τουρισμός ως εναλλακτική μορφή τουρισμού

Ο καταδυτικός τουρισμός συνιστά σημαντικό κλάδο του εναλλακτικού και θαλάσσιου τουρισμού, με προοπτικές ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα που διαθέτει πλούσιο υποθαλάσσιο πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον, όπως ναυάγια και τεχνητούς υφάλους. Επιπλέον, η ανάπτυξή του στηρίζεται σε αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο που διασφαλίζει την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών

Εξέλιξη και σημερινή κατάσταση

Ο αμιγώς καταδυτικός τουρισμός ως προϊόν δεν έχει ακόμα πλήρως αναπτυχθεί στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι η χώρα διαθέτει πλούσιο υποθαλάσσιο περιβάλλον με περισσότερα από 1500 ναυάγια και βυθισμένες πολιτείες, καθώς και τεχνητούς υφάλους, κυρίως στην Κρήτη, την Κέρκυρα και τον Πειραιά.

Με το νόμο 3409/2005 τέθηκαν οι νομικές βάσεις για την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, ωστόσο η εφαρμογή και η υιοθέτηση συγκεκριμένων κανόνων λειτουργίας των καταδυτικών κέντρων καθυστερεί, με αποτέλεσμα να υπάρχει ασαφές και πολύπλοκο νομικό πλαίσιο

Προοπτικές και πρόσφατες πρωτοβουλίες

- Η Ελλάδα αναγνωρίζει πλέον τη σημασία του καταδυτικού τουρισμού ως ποιοτικού τουριστικού προϊόντος που μπορεί να διευρύνει τη σεζόν και να προσελκύσει επισκέπτες με υψηλότερη δαπάνη.
- Το Υπουργείο Τουρισμού έχει δρομολογήσει δράσεις για τη δημιουργία καταδυτικών πάρκων, όπως αυτά στον Αποκόρωνα Χανίων και στον Τυρό Αρκαδίας, με στόχο την προστασία και ανάδειξη του υποβρύχιου περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου

Προοπτικές και πρόσφατες πρωτοβουλίες

- Υπάρχει χρηματοδότηση ύψους 8 εκατ. ευρώ για την ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας που θα καταγράφει και θα προωθεί το καταδυτικό προϊόν, καθώς και για την αναβάθμιση των υπηρεσιών και την προστασία των υποθαλάσσιων περιοχών, σύμφωνα με τις αρχές της Γαλάζιας Ανάπτυξης.
- Η Ελλάδα προσπαθεί να ανταγωνιστεί άλλους μεσογειακούς προορισμούς όπως η Τουρκία και η Κροατία, αναδεικνύοντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της χώρας, όπως η φιλοξενία, η γαστρονομία και οι πολιτιστικές εμπειρίες που προσφέρει στους δύτες

Συμπέρασμα

- Ο καταδυτικός τουρισμός στην Ελλάδα βρίσκεται σε φάση μετάβασης από μια σχετικά περιορισμένη και ασαφή κατάσταση σε μια πιο οργανωμένη και αναπτυσσόμενη αγορά, με σημαντικές επενδύσεις και στρατηγικό σχεδιασμό που στοχεύουν στην αξιοποίηση του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού υποθαλάσσιου περιβάλλοντος, την επέκταση της τουριστικής περιόδου και την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της Ελλάδας για τον καταδυτικό τουρισμό

- Ασφάλεια και νομοθετικό πλαίσιο: Η Ελλάδα ξεχωρίζει για το αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο που διασφαλίζει την ασφάλεια των καταδύσεων, τηρώντας διεθνή πρότυπα, κάτι που δεν προσφέρουν όλες οι ανταγωνιστικές χώρες της Μεσογείου.
- Γεωγραφικά χαρακτηριστικά: Με πάνω από 15.000 χλμ. ακτογραμμής, περισσότερα από 3.000 νησιά και βραχονησίδες, η Ελλάδα προσφέρει ποικιλία καταδυτικών τοποθεσιών που δεν συναντώνται εύκολα αλλού.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της Ελλάδας για τον καταδυτικό τουρισμό

- Ποιοτικοί επισκέπτες και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου: Οι δύτες που επισκέπτονται την Ελλάδα είναι συνήθως ποιοτικοί τουρίστες με υψηλή δαπάνη, ενώ η δραστηριότητα της κατάδυσης επεκτείνει την τουριστική σεζόν πέρα από το καλοκαίρι, καλύπτοντας φθινόπωρο και άνοιξη.
- Συνοδευτικά τουριστικά πλεονεκτήματα: Η ελληνική φιλοξενία, η γαστρονομία, η διασκέδαση και τα πολιτιστικά αξιοθέατα προσφέρουν στους δύτες ολοκληρωμένες εμπειρίες και μετά τις καταδύσεις.

Θεσμικό πλαίσιο καταδυτικού τουρισμού

Το θεσμικό πλαίσιο για τον καταδυτικό τουρισμό στην Ελλάδα περιλαμβάνει νομοθετικές ρυθμίσεις που:

- Επιτρέπουν και ρυθμίζουν τις καταδύσεις αναψυχής σε όλη τη χώρα με όρους προστασίας και βιωσιμότητας,
- Προβλέπουν τη δημιουργία και λειτουργία καταδυτικών πάρκων και αξιοθέατων,
- Προστατεύουν πολιτιστικά και φυσικά υποθαλάσσια μνημεία,
- Παρέχουν κίνητρα για επενδύσεις στον καταδυτικό τουρισμό,
- Ενσωματώνουν τη συνεργασία με άλλους τομείς όπως οι υδατοκαλλιέργειες ή τον αλιευτικό τουρισμό
- Συγκροτούν συμβουλευτικό όργανο για την ανάπτυξη του κλάδου

Θεσμικό πλαίσιο καταδυτικού τουρισμού

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στην ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού ως σημαντικού παράγοντα για την οικονομία και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Ελλάδας.

Ψηφιακή Προβολή και Προώθηση

Ανάγκη για δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας που αποτυπώνει και διασυνδέει το καταδυτικό και υποβρύχιο τουριστικό προϊόν της χώρας, ενισχύοντας την προβολή και την προσέλκυση επισκεπτών.

Ανάγκη για χρηματοδότηση ενεργειών προώθησης και προβολής του καταδυτικού τουρισμού σε διεθνές επίπεδο, ώστε η Ελλάδα να γίνει ανταγωνιστικός προορισμός έναντι άλλων μεσογειακών χωρών.

Ανάγκη για Εκπαίδευση στο Ανθρώπινο Δυναμικό

- Υποστήριξη και ενίσχυση των σχολών εκμάθησης υποβρύχιας κολύμβησης και καταδυτικών κέντρων ώστε να καλύπτουν τις αυξημένες απαιτήσεις της αγοράς και να διατηρούν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.
- Προγράμματα επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού που δραστηριοποιείται στον καταδυτικό τουρισμό

Προστασία Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Εφαρμογή μέτρων για την προστασία των υποθαλάσσιων οικοσυστημάτων και των ενάλιων αρχαιολογικών χώρων, σε συμφωνία με τις αρχές της αειφορίας και της Γαλάζιας Ανάπτυξης
- Προγράμματα επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού που δραστηριοποιείται στον καταδυτικό τουρισμό για παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών

Ανάγκη για καλύτερη οργάνωση του καταδυτικού τουρισμού

Με την υλοποίηση αυτών των δράσεων, η Ελλάδα μπορεί να αξιοποιήσει τα φυσικά και πολιτιστικά της πλεονεκτήματα, να διαφοροποιήσει το τουριστικό της προϊόν, να ενισχύσει την τοπική οικονομία και να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, καθιστώντας τον καταδυτικό τουρισμό έναν σημαντικό πυλώνα βιώσιμης ανάπτυξης.

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Σκοπός και Ορισμοί: Ο νόμος καθορίζει τον καταδυτικό τουρισμό αναψυχής, το Συμβούλιο Καταδυτικού Τουρισμού (ΣΚΤ), τους παρόχους υπηρεσιών, τα καταδυτικά αξιοθέατα και το Εθνικό δίκτυο καταδυτικών αξιοθέατων, προωθώντας την ανάδειξη νέων τουριστικών προϊόντων και την προστασία του υποθαλάσσιου περιβάλλοντος

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Ελεύθερη Άσκηση και Περιορισμοί: Ο καταδυτικός τουρισμός επιτρέπεται ελεύθερα σε όλη την ελληνική επικράτεια, με εξαιρέσεις σε περιοχές όπως πεδία ασκήσεων των Ενόπλων Δυνάμεων και περιοχές όπου απαγορεύονται οι καταδύσεις με αυτόνομη συσκευή. Υπάρχουν επίσης ρυθμίσεις για καταδύσεις σε οικολογικά ευαίσθητα θαλάσσια οικοσυστήματα και ενάλιους αρχαιολογικούς χώρους, όπου επιτρέπονται υπό όρους και με συνοδεία αδειοδοτημένων παρόχων

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Καταδυτικά Πάρκα: Προβλέπεται η δημιουργία καταδυτικών πάρκων με απλοποιημένες διαδικασίες αδειοδότησης, τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν ζώνες ασφάλειας και ελεγχόμενης αλιείας για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της ναυσιπλοΐας. Τα καταδυτικά πάρκα μπορούν να έχουν έκταση έως 2 τετραγωνικά χιλιόμετρα και να περιλαμβάνουν έως τρία χωριστά τμήματα

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Προστασία Ναυαγίων και Αρχαιολογικών Χώρων: Ναυάγια ηλικίας άνω των 50 ετών που έχουν χαρακτηριστεί πολιτιστικά αγαθά δεν επιτρέπεται να καταδυθούν χωρίς συνοδεία αδειοδοτημένων παρόχων, ενώ απαγορεύεται η συλλογή ή αλλοίωση αντικειμένων. Υπάρχουν αυστηρές ποινές για παραβάσεις

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Κίνητρα και Χρηματοδότηση: Παρέχονται κίνητρα, όπως φοροαπαλλαγές και χορηγίες, για τη δημιουργία καταδυτικών αξιοθέατων και την ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού, με δυνατότητα ένταξης σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης.

Συμβούλιο Καταδυτικού Τουρισμού: Συγκροτείται για την ενημέρωση και την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του καταδυτικού τουρισμού

Κύρια Χαρακτηριστικά του Θεσμικού Πλαισίου

Νέες Ρυθμίσεις για Υδατοκαλλιέργειες: Το θεσμικό πλαίσιο προβλέπει και την πραγματοποίηση καταδύσεων αναψυχής σε συνεργασία με υδατοκαλλιέργειες, με αυστηρές προδιαγραφές για την ασφάλεια και τη βιωσιμότητα των υδάτινων οικοσυστημάτων, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και τον αλιευτικό τουρισμό

Πώς μπορεί να υποστηριχθεί η
ανάπτυξη του καταδυτικού
τουρισμού στην Ελλάδα;

Δημιουργία και Αναβάθμιση Καταδυτικών Πάρκων και Αξιοθέατων

- Ανάπτυξη υποβρύχιων καταδυτικών πάρκων σε προστατευμένες θαλάσσιες ζώνες, με απλοποιημένες διαδικασίες αδειοδότησης και περιορισμούς που διασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος και των ενάλιων αρχαιολογικών χώρων.
- Δημιουργία και αναβάθμιση υποβρύχιων μουσείων και αξιοθέατων που προσελκύουν ειδικούς τουρίστες και εμπλουτίζουν το τουριστικό προϊόν

Χρηματοδότηση και Κίνητρα

- Χρηματοδότηση έργων και επενδύσεων μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης και άλλων ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με προϋπολογισμό που φτάνει εκατομμύρια ευρώ για την ενίσχυση καταδυτικών κέντρων, σχολών εκμάθησης και φορέων διαχείρισης πάρκων.
- Παροχή ενισχύσεων με ένταση έως 100% για φορείς διαχείρισης καταδυτικών πάρκων, δημόσιους φορείς, αλιευτικούς συνεταιρισμούς και παρόχους καταδυτικών υπηρεσιών.

Ψηφιακή Προβολή και Προώθηση

- Δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας που αποτυπώνει και διασυνδέει το καταδυτικό και υποβρύχιο τουριστικό προϊόν της χώρας, ενισχύοντας την προβολή και την προσέλκυση επισκεπτών.
- Χρηματοδότηση ενεργειών προώθησης και προβολής του καταδυτικού τουρισμού σε διεθνές επίπεδο, ώστε η Ελλάδα να γίνει ανταγωνιστικός προορισμός έναντι άλλων μεσογειακών χωρών.

SUB7: Καταδυτικός και Υποβρύχιος Τουρισμός

- Πρόκειται για υποέργο της Δράσης «Τουριστική Ανάπτυξη» του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ), με στόχο την ενίσχυση και ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού στην Ελλάδα, προωθώντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας.
- Το πρόγραμμα εστιάζει στη δημιουργία και αναβάθμιση καταδυτικών πάρκων και υποθαλάσσιων αξιοθέατων, με έμφαση στην προστασία και ανάδειξη του υποβρύχιου περιβάλλοντος, σύμφωνα με τις αρχές της Γαλάζιας Ανάπτυξης και της αειφορίας

SUB7: Καταδυτικός και Υποβρύχιος Τουρισμός

- Η συνολική δημόσια δαπάνη για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων ανέρχεται σε 6.200.000 ευρώ.
- Δικαιούχοι του προγράμματος είναι φορείς διαχείρισης καταδυτικών πάρκων, πάροχοι καταδυτικών υπηρεσιών αναψυχής και νομικά πρόσωπα για τη δημιουργία ελεύθερων τεχνητών υποβρύχιων αξιοθέατων.
- Επιχορηγούνται δαπάνες για αγορά και εγκατάσταση νέου εξοπλισμού κατάδυσης και συστημάτων ασφαλείας, όπως rebreathers, full face masks, μικτά αέρια/nitrox, υποβρύχια drones, scooters, οπτικοακουστικός εξοπλισμός και ηλεκτρικές εξωλέμβιες μηχανές, με επιλογή εξοπλισμού φιλικού προς το περιβάλλον

**Πώς μπορεί να
υποστηριχθεί η δημιουργία
νέων καταδυτικών σχολών
στην Ελλάδα;**

- Απλούστευση και σαφήνεια στο θεσμικό πλαίσιο: Η ύπαρξη ξεκάθαραυ και λειτουργικού νομικού πλαισίου για την αδειοδότηση, οργάνωση και λειτουργία των καταδυτικών σχολών διευκολύνει την είσοδο νέων φορέων και επενδυτών στον κλάδο, μειώνοντας τη γραφειοκρατία και τις καθυστερήσεις.
- Χρηματοδοτικά κίνητρα και επενδυτικά προγράμματα: Η ένταξη των καταδυτικών σχολών σε προγράμματα χρηματοδότησης, όπως αυτά που προβλέπονται από το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (π.χ. πρόγραμμα SUB7), επιτρέπει την αγορά σύγχρονου εξοπλισμού, την αναβάθμιση υποδομών και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα

- Συνεργασίες και δικτύωση: Δημιουργία συνεργασιών μεταξύ καταδυτικών σχολών, τοπικών φορέων, οργανισμών διαχείρισης καταδυτικών πάρκων και άλλων εμπλεκόμενων φορέων για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας.
- Ενσωμάτωση καινοτομιών και νέων τεχνολογιών: Υιοθέτηση σύγχρονου εξοπλισμού και τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, όπως ηλεκτρικές εξωλέμβιες μηχανές, υποβρύχια drones και συστήματα ασφαλείας, που βελτιώνουν την εμπειρία και την ασφάλεια των καταδύσεων

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

-
- Dimmock, K., Musa, G. Scuba diving tourism system: a framework for collaborative management and sustainability, *Mar. Policy* 54 (2015) 52–58, <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2014.12.008>.
 - Farley, J., Costanza, R. Payments for ecosystem services: from local to global, *Ecol. Econ.* 69 (2010) 2060–2068, <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2010.06.010>.
 - Giglio, V.J., Luiz, O.J., Ferreira, C.E.L. Ecological impacts and management strategies for recreational diving: a review, *J. Environ. Manag.* 256 (2020), 109949, <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2019.109949>.
 - González, R. C. L., & Piñeiro Antelo, M. D. L. Á. (2020). Fishing tourism as an opportunity for sustainable rural development—The case of Galicia, Spain. *Land*, 9(11), 437.
 - Griffith, A.W., Gobler, C.J. Harmful algal blooms: a climate change co-stressor in marine and freshwater ecosystems, *Harmful Algae* 91 (2020), 101590, <https://doi.org/10.1016/j.hal.2019.03.008>.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας